גליון 27
פרשת תולדות

צדיק באמונתו יחיה

להלהיב הלבבות לאמונתו יתברך

יקר בעיני ללמד עיקר מעיקרי הדת והאמונה יותר מכל אשר אלמדהו (רמב"ם)

אמונת עתך

מאמר מערכת

בתפילת ותיקין בהנץ החמה, הרחובות ריקים, שאון הרחוב עוד לא החל... - וגם בשחרית של סו"ז קרישמע... בתפילה בשעה הקבועה במנין הקבוע עם המתפללים הקבועים... וגם במנין המאולתר עם מי שהזדמן לשטיבל... בתפילה של עוד יום רגיל, מאמץ להתרכז למרות טרדות החיים... וגם בתפילת יום הכיפורים מרגשת, חלים ורועדים...במנחה של עקרת הבית שמצאה כמה דקות להתפלל בין הבישולים והניקיונות... ובתפילת שבת עם טלית, בבית הכנסת- מקדש מעט...

בכל מצב- יש נקודה שתמיד חוזרת על עצמה בכל תפילת שמונה עשרה. תפילת העמידה תמיד פותחת בשלוש ברכות השבח.

לא משנה אם בהמשך נעסוק ב13 ברכות בקשה, או שמרכז התפילה יהיה- תפילות השבח בשבת. גם בשבחי "אתה בחרתנו" של יו"ט, וגם ב"מלכויות, זכרונות ושופרות" של ראש השנה... שלוש ברכות תמיד תמיד תהיינה הפתיחה לתפילה.

שלוש נקודות הפתיחה לתפילה

שלוש ברכות השבח. שלוש נקודות שמהוות הבסיס לתפילה. בכל תפילה לפני אבינו שבשמים- אנחנו תמיד קודם כל משבחים לפניו את שלוש הברכות האלו, ומראים לו שניגשנו להתפלל מתוך תפיסת עולם פנימית שמתאימה לאדם המתפלל.

ננסה קצת להבין את שלושת המסרים שיש להפנים מהברכות הללו, על מנת שבס"ד נחנך את עצמנו לגשת לתפילה בצורה יותר נכונה.

חז"ל למדו את ברכות השבח מתוך הפסוקים שבתחילת פרק כ"ט בתהילים (המוכר לנו מקבלת שבת ומהכנסת ספר תורה). "תנו רבנן: מנין שאומרים **אבות** - שנאמר **הבו לה' בני אלים**. ומנין שאומרים **גבורות** - שנאמר **הבו לה' כבוד ועז**. ומנין שאומרים **קדושות** - שנאמר **הבו לה' כבוד שמו השתחוו לה' בהדרת קדש** (מגילה יז, ב).

הברכה הראשונה- ברכת אבות

"הבו לה' בני אלים". והן האבות גבורי התורה והמצוות. משמעות בני אלים: בני החזקים, החשובים, כמו שכתוב- "ואת אילי הארץ לקח" (ע"פ הר"ח שם, ורש"י ר"ה לב, א. ומקורם ביבמות כא, א).

הקב"ה בחר באברהם יצחק ויעקב. בהם הוא חשק. הוא היה מרוצה מהדרך שבה עבדו אותו ופרסמו את שמו בעולם, ועל כן בחר אותם ואת זרעם- עם ישראל. שימשיכו בדרכם לפרסם שמו.

כשניגשים לתפילה- חייבים להגיע מתוך הסכמה ורצון לבחירה של ה' באבות ובזרעם. ואנו מבקשים בגלל החסד שה' עשה לאבותינו - שבחר בהם ובזרעם.

תיאר יהודי יקר שהתעורר בשעה מוקדמת מקולות המואזין- שהחוויה הזו עשתה אצלו 'חיזוק' לתפילת ותיקין. "הם משכימים קום לשבח את ה'- ואני לא?!"

אשריו שמקבל חיזוק מכל הנקרה בדרכו, ולומד לא רק מהחתולים התרנגולים והנמלים (ראה דרכיה וחכם...) אלא אפילו מהמשולים לחמור... אך אל לנו ליפול לחלישות הדעת מה'תפילה' של אותה אומה חצופה. לא רק בגלל שחזקה על אותם 'רמקולי תפילה' המכונים מואזין- שמשמיעים תפילות שהוקלטו מראש, ואין להשוותם לבני עמ"י- הבנים המתוקים של הקב"ה, שמנתקים את עצמם מהכרית ומתגברים כארי- כדי לעשות רצון אביהם שבשמים ולהתפלל לפניו.

זהו לא ההבדל היחיד בין אור לחושך בין ישראל לעמים... ההבדל המהותי הוא שהם ניגשים ל'תפילה' מתוך חוסר הסכמה לבחירה שהוא בחר. הם 'מתפללים' לה', אך מכחישים את בחירת ה' בזרעם של יצחק ויעקב. בני האמה שטוענים בעלות על הירושה, על המתנה של "להיות לך לאלקים ולזרעך אחריך".

תפילה לה' חייבת להיות מתוך הסכמה לבחירה של ה'. ה' בחר בבני האבות הקדושים. וכשניגשים להתפלל- מזכירים שאנו מגיעים מתוך הבחירה הזו.

ולא זו בלבד, אלא עלינו להגיע מתוך חיבור לסיבה שגרמה לבחירתם. ה' רצה בדרך שבה הם פרסמו את שמו, ואנו מגיעים מתוך "בוחר בדרכם ועושה כמעשיהם". מתוך שאנו ממשיכים לנהוג בדרך שהנחילו לנו אבותינו לקרוא בשמו הגדול.

האבות לימדו אותנו להכיר בטובו וחסדו הגדול של הקב"ה לברואיו, לא כמו נמרוד הרשע שאמר שהקב"ה הוא לא לטובת הנבראים. האבות לימדו אותנו לרצות בדברי ה' והחלטותיו, לא כמו בוני מגדל בבל שהעמידו אליל בראש המגדל ואמרו: 'אם ה' גוזר גזירה יבוא זה ויבטלה'. ועוד הרבה לימודים שהאבות לימדונו.

גם אנו, ניגש לתפילה בתור בני אילי הארץ, בני האבות, מתוך ההבנה שה' בחר בהם ובזרעם כי רצה את האופן שבו הם מפרסמים את שמו בעולם, ניגש לתפילה מתוך נסיון לחוש ולדעת כמה ה' טוב ומיטיב וחפץ לעשות חסד לבריותיו.

וכן, מתוך רצון בהחלטות של ה'. אנו לא באים מתוך רצון לבקש שה' יבטל את רצונותיו כדי למלא את רצוננו, אלא מתוך רצון במה שה' רוצה- ובקשה שה' יכליל אותנו בתוך הרצון שלו. "זכרני ה' ברצון עמך" (תהילים קו, ד). אנו יודעים שה' רוצה לגאול את ישראל, ואנו מבקשים שיגאל אותנו מהצרות שיש לנו כעת.

ובהכנה כזו לתפילה, גם כל ברכות הבקשה שלנו יבואו מתוך ממשיכי האבות, שמקבלים את בחירת ה'. וגם כשנשבח בתפילות השבת- נשבח שבח שה' רוצה בו, שבח של העם שבחר.

דיברנו מעט מאד על הלימוד מברכת אבות, ובס"ד בגיליון הבא נכתוב מעט על שתי הברכות הבאות.

מבקש אמונה

גילוי ה' על ידי הנהגות שונות

סיכום מגיליונות קודמים: ביררנו את יסודות אחדות ה' בשליטתו ובהנהגתו. ביררנו את המשמעות הכלולה ביסוד של אחדות ה' בשליטה ובהנהגה, שכלולים מכמה וכמה יסודות גדולים ורחבים שהשתדלנו להעמיק בהם בגיליונות האחרונים:
היסוד הראשון: שה' שליט בכל ומנהיג הכל, לו השליטה והממשלה להחליט ולקבוע בעליונים ובתחתונים.

היסוד השני: בנוגע לכל הכוחות בבריאה, בנוסף לידיעה שמאחורי כל הדברים ה' עומד בדרך גלויה או בדרך נסתרת, צריכים אנו לדעת שלעתיד לבוא כל הכוחות יתבטלו, ולא תישאר להם אף שליטה וממשלה. והם אינם קיימים היום אלא רק לצורך אותו רוצה ה', הם קיימים ומיועדים רק למטרה אליה ה' ייעד אותם.

היסוד השלישי: ה' מנהיג את עולמו לכיוון התכלית שהוא מתכנן. ה' רוצה במטרה מסוימת והוא דואג להביא למטרה הזו את כל העולם. כשאנו מבחינים בהנהגות שונות של ה', ורצונות שונים כאן בעולם הזה, יש לדעת שאין זה אוסף שמאגד רצונות שונים, הנהגות ופעולות שונות, אלא כולם מכוונים למטרה המסוימת שבשבילה ה' ברא מנהיג ומנהל את העולם, וכולם הם רק דרכים ואמצעים שבהם ה' מביא את התכלית האחת והיחידה אליה הוא מוליך את הבריאה כולה.

למדנו להבין שגם כשמבינים שכל הפעולות השונות מובילות למטרה אחת- עדיין אין בזה די כדי לייחד את שמו יתעלה. מחובתנו לייחדו אחדות שלמה ומלאה. וכלל לא לייחס לו הנהגות שונות ורצונות שונים.

הנהגות ה' שונות - מחמת שאנו רואים בהם פעולות שונות

נרחיב עוד בדברים: הקב"ה נעלה מעל כל תפיסה ומחשבה, ודאי שאין לנו יכולת לתפוס ולהשיג את מהותו. רצונו של ה' הינו מעל למושגים שלנו וליכלתנו להבין ולקלוט. כשם שאנו מבינים שמציאות ה' היא מציאות אחרת מציאות שאינה ברת השגה, כך עלינו להבין שרצונו אינו נתפס אצל נבראים, כיון שהנבראים אינם שייכים לסוג המציאות הזו, הם אינם שייכים לאותו סוג רצון.

וכשם שמציאותו אחת היא במהותה, אחת היא בהגדרתה, מציאות ה' היא מציאות שלא תתכן לה שניים, כך גם רצונו הינו רצון שהוא אחד במהותו ובהגדרתו, כי רצונו הוא רצון אחר מכל מושגי ומערכת הרצונות שאנו מכירים.

אלא שה', מסיבות שאין ביכולתנו לעמוד על עיקרם, רצה ובחר לגלות לנו הכרה מסוימת ברצונו דרכיו והנהגותיו, ה' רצה שאנו הנבראים נכיר אותו, "והנה הבורא נפח באפי נשמת חיים חכמת לב וטובת שכל, להכירו וליראה מלפניו..." (שערי תשובה א, י). הקב"ה ברא אותנו כדי שנכיר אותו ונעבוד אותו, על כן הוא גילה לנו משהו מרצונותיו דרכיו והנהגותיו.

העניין מותיר אותנו מבולבלים, מצד אחד רצון ה' אינו מושג, ומצד שני הוא גילה לנו את רצונותיו. איך מסתדרים הדברים למעשה?

ויותר מזה, הרי אנו פוגשים רצונות רבים, דרכים והנהגות שונות, ולכאורה זה מהווה סתירה לאחדות ה'. איך צריך להבין את הדברים?

רֵעה אמונה

הקב"ה שופט צדק הרחמים והחמלה הם לפי מה שאנו רואים

ומיחסים אל הבורא הרחמים והחנינה, ואמתתם אצלנו חלישות הנפש והמיית הטבע, ואין זה ראוי לו יתברך. אבל אמנם הוא שופט צדק, גוזר בריש אדם אחד, ועושר אדם אחר מבלי שישתנה בעצמותו, ולא ירחם על אחד ולא יכעוס על אחר. ואנחנו רואים כזה בשופטי בני אדם, כששואלין אותם בדינין ודנין במה שמחייבת התורה, ויהיו אנשים זוכים בדין ואחרים חייבים. וישוב אצלינו בבחינת רשומיו, פעם אל רחום וחנון, ופעם אל קנוא ונוקם, והוא יתברך איננו משתנה ממדה אל מדה.

(ספר הכוזרי מאמר ב אות ב)

כל תארי הבורא תארי הפעולות לא תארי עצמו

ואני אמשול לך בכח המדבר הנמצא באדם. שהוא כח אחד אין רבוי בו, ובו ידע החכמות והמלאכות, ובו בעצמו יתפור, וינגר, ויארג, ויבנה, וילמוד, וידע התשבורת, וינהיג המדינה. ואלו הפעולות מתחלפות מחוייבות מכח אחד פשוט אין רבוי בו, והפעולות המתחלפות ההם רבות מאד כמעט שאין תכלית למספרם, ר"ל מספר הפעולות אשר יוציאם הכח המדבר. ואין רחוק אם כן בחוק הבורא יתעלה, שיהיו אלו הפעולות המתחלפות באות מעצם אחד פשוט, אין רבוי בו ולא ענין מוסף כלל. ויהיה כל תואר נמצא בספרי האלקים יתברך, הוא תואר פעולתו, לא תואר עצמו, או מורה על שלמות מוחלט, לא שיש לו עצם מורכב מענינים מתחלפים, שלא בהיותם בלתי מתירים מלת ההרכבה, יבטל ענינה. (רמב"ם במו"נ א, נג)

השלמות בבורא מצד אמיתת מציאותו

אך האדון ברוך הוא, איננו בעל כחות שונים, אף על פי שבאמת יש בו ענינים שבנו הם שונים, כי הרי הוא רוצה, והוא חכם, והוא יכול, והוא שלם בכל שלמות. אמנם אמיתת מציאותו הוא ענין אחד שכולל באמיתתו וגדרו כל מה שהוא שלמות. ונמצא שיש בו כל השלמות, לא כדבר נוסף על מהותו ואמיתת ענינו, אלא מצד אמיתת ענינו בעצמו, שכולל באמיתתו כל השלמות, שאי אפשר לענין ההוא מבלתי כל השלמות מצד עצמו. (דרך ה' א, ה)

מבקש אמונה - המשך

האש מרככת או מקשה?

הרמב"ם (מו"נ א, נג) נותן לנו דוגמא כדי שנוכל לקרב את הדברים לשכלנו: האש, מהו אותו כוח האש? האם כוח הבישול? כוח החימום? כוח השריפה? האש גם כן עושה דברים שונים ולפעמים הפוכים זה מזה, האש משחירה, האש מלבינה, האש מתיכה דברים, האש מקשה דברים אחרים. א"כ איך נוכל לתאר מהי האש?

האש היא כוח מסוים שטבע ה' בבריאה, והיא עושה פעולות שונות זו מזו, בטבעה היא כוח של חום, אבל פעולתה משתנה לפי הענין.

ויש בזה משל, שלמרות שהאש היא דבר אחד, היא עושה פעולות שונות. כך גם הקב"ה עושה פעולות שונות, מכח רצון אחד.

השכל של העץ

נבאר במשל אחר ע"פ דברי רבי יהודה הלוי (כוזרי ב, ב). עץ- הוא חכם או טיפש? האם עץ הוא גיבור או חלש? עצים אינם לא חכמים ולא טיפשים, לא גיבורים ולא חלשים... כיון שעץ הוא עץ! המושגים והערכים של חכמה וטפשות לא קיימים אצל דוממים אלא אצל בעלי שכל, אדם יכול להיות חכם כלומר בעל שכל מפותח, או טיפש ששכלו דל. אבל העץ שאין לו שכל, והוא לא סוג חפץ שיכול להכיל שכל, הוא אינו לא חכם ולא טיפש. הוא עץ, הוא דומם.

וכמובן שמשל זה לא מבטא באמת את העניין לאשורו, כי בעצים לא שייכת הבנה, כי הם **מתחת** התארים האלו. ואילו אצל הקב"ה לא שייכים תארי בני אדם, כי הוא **מעל** כל התארים האלו!

(כשילדים שואלים- ה' רואה אותנו. מה, יש לו עיניים?" אם מנסים להסביר לילדים שה' אינו גוף, הם עלולים להרגיש שה' הוא 'מסכן'. אך זו טעות! אצל ה' לא שייך חסרון... **לא נכון להסביר שאין לו** עיניים, **אלא אדרבה- הוא- אינו זקוק** לעינים! הוא ברא בעצמו את כל העינים בעולם! הוא רואה הכל בלי צורך בעינים! הוא לא זקוק לאזנים- הוא שומע הכל...)

תארי ה' הם מה שאנו משיגים לפי ערכנו

מציאות ה' היא אחרת מכל מציאות שמוכרת לנו. פעולותיו, רצונותיו, דרכיו והנהגותיו אינם מתארים את מציאותו ועצמותו, אינם מתארים את רצונו הנעלם, שאותו אין אנו מכירים. אלא כל אותם רצונות והנהגות מתארים את מה שאנו מכירים ומשיגים, מתוך מה שאנו רואים לעינינו. אלו ודאי הנהגות ישירות של ה', אך מתוך מה שנראה לעינינו, מתוך מה שהוא בוחר להראות לנו, מתוך מה שהוא רוצה שנדע שנכיר ושנבין.

מציאות ה' הינה מציאות שאין לנו בה השגה ותפיסה, כי ה' הוא ה', ואנו נבראים. אי אפשר לתאר את מציאות ה' כחכם, כי המושג חכמה שייך למושגים של הנבראים, ולא למושגים של ה'.

וכי ה' אינו חכם? חס וחלילה. אנו כן מזהים אצל ה' חכמה, לפי איך שאנו מזהים את זה. כלומר התנהגויות ודרכים מהסוג הזה, מבטאים אצלנו חכמה, לכן אנו קוראים לה' חכם. זאת העובדה, וזוהי הדרך שלנו לתאר את מה שאנו מזהים. וכך ה' רצה שנתאר אותו ונכיר אותו. אבל זה רק לפי איך שאנו מזהים.

כך זה בחכמה וכך זה בגבורה, בחסד ובמשפט, אנו אומרים שה' גיבור, כי אנו מזהים את ההנהגות שהוא מתנהג איתנו, כהנהגות שאצלנו נקראות גבורה. וכך גם כהנהגות שאצלנו נקראים חסד ומשפט וכד'. ה' רצה שנכיר אותו, ה' רצה שנדע אותו, רצה שנעבוד אותו, לכן הוא נתן לנו כלים להכיר אותו, כמתנהג ופועל באותם פעולות, שאצלנו מתוארות כחסד, גבורה, חכמה, רחמים, צדק ויושר.

שלם בכל מיני שלמות

כמו כן, אנו יודעים שהקב"ה שלם בכל מיני שלימות. ה' כולו טוב, ה' הוא הטוב, והוא השלם. וכל שלימות שהיא, קיימת אצלו. לכן ברור לנו שה' הוא לא טיפש ח"ו, הוא לא רע ח"ו, כי כל אלו הם חסרונות, ואצל ה' חסרונות לא שייכים.

דרכי ההנהגה הם גילוי שה' גילה כדי שאנו כנבראים נכיר את שייכותנו אליו

כל ההנהגות של ה' שאנו פוגשים, הם חלק מהגילוי שהקב"ה גילה לצורך אותו מטרה שהוא ברא את העולם.. הוא החליט לברוא עולם, החליט לברוא בו אנשים ושהם יעבדו אותו "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו".

הוא רצה שאנשים יוכלו להכיר אותו, ומשום כך, כחלק ממערכת הבריאה שתכנן - בחר את דרכי ההנהגה שהיצורים האנושיים יפגשו- וגילה את ההנהגות האלו שמתגלות לעינינו.

את הנהגתו מצידו יתברך אין ביכלתנו לתפוס

גם אחרי שה' ברא את העולם, וגילה את ההנהגות שבחר להראות כלפינו, חובה עלינו לזכור שההנהגות הללו הן אך ורק לפי איך שאנחנו הנבראים תופסים מצידנו, ולעולם לא נפגוש ולא נשיג את הדברים איך שהם מצידו יתברך. אנחנו לא תופסים ולא מסוגלים לתפוס את מהותו עצמו, אלא רק את דרכי ההנהגה שגילה בשבילנו, דרכי ההנהגה שגילה כדי שנוכל להכיר אותו.

ה' אחד

אחר שאנו מבינים יסודות אלו, אנו מבינים מדוע כל מה שאנו מיחסים לה' רצונות והנהגות שונים, ואנו חייבים לייחס לו אותם- שהרי ה' נגלה אלינו בהר סיני וגילה לנו הרבה מרצונותיו, הלא המה התורה והמצוות, אבל הם אינם מהווים סתירה לאחדות מציאות ה', כיון שהם אינם מתיחסים למציאות ה' מצד מציאותו, אלא רק מצד מה שאנו יודעים עליו, ומצד מה שאנו מכנים אותו לפי איך שאנו מזהים את הנהגותיו. אנו מכנים אותם לפי מערכת המושגים שלנו.

אפילו כאשר אנו אומרים ה' אחד, אין אנו מתארים את אחדות ה', שהרי אחדותו הינה אחדות אחרת מציאות אחרת, ולא שייך אצלנו להבין ולתפוס, כיון שאנו מורכבים (כמו שביארנו בהרחבה בגליון 21). מה שאנו אומרים שה' אחד, מבטאים בזה שכל מה שאנו מזהים שהוא דבר מורכב באיזה צד ובאיזה דרך וסברא מסוימת, כל זה לא שייך אצלו. ה' אינו מורכב. ה' הוא אחד מסוג אחר. הוא אחד מוחלט.

שמע ישראל- הבן וקבל עם ישראל, **ה'**- בורא הכל, **אלקינו**- מנהיגנו ומשגיח עלינו, ומנהל אותנו בכל מיני דרכים ופעולות, **ה' אחד**- הכל זה אותו ה' שהוא אחד גמור".

מבקש אמונה - המשך

דרך אמונה בחרתי

א. הקב"ה הוא אחד, לא שייך אצלו מורכבות של רצונות שונים או תכונות שונות.

ב. כל מה שאנו מייחסים לה' תכונות שונות (כגון חכם, גיבור) או רצונות שונים- זה לא מצידו עצמו, אלא הצורה שבה הוא בחר שיתגלה לעיני הנבראים. הוא פועל בעולם באופן שבמושגים שלנו נקרא "חכמה" וכדומה.

שפה לנאמנים

מכתבים למערכת

תגובה שנשלחה לעלון:

בעלון 24 כתבתם את דברי הרמב"ם בעניין דור אנוש, אבל לא מובן מדוע הכניס את אנוש בתוך הסיפור של אברהם, והלא כולם כלו במבול, ורק באיזור שנער החלה תנועה חדשה בראשות נמרוד, עם השקפות חדשות [ששם לא ברור שזה קשור לסברת דור אנוש]. ושם בא אברהם! **בכל אופן יי"ש על העלון המחזק!**

תשובת המערכת:

תודה רבה על השאלה החשובה.

מדברי חז"ל נראה שגם לאחר המבול עוד נותרו אנשים רעים בעולם שרצו לחטוא, לא נגמרו עושי רשעה בארץ אחרי דור המבול, היה להם ממשיכים (בעיקר חם וכנען וזרעם, ומדוע הם ניצלו מהמבול? זאת סוגיא נפרדת).

אלא שאף אחד לא העז להרשיע ולחזור לחטאים שלפני המבול- כיון שבמבול הקב"ה לימד אותם את ידו החזקה, ואת עונשיו לעוברי רצונו.

עד שבא נמרוד הרשע והצליח לנטרל את הפחד מהחטא בלבבות האנשים, בכך שאמר שיש לו היכולת למנוע עוד מבול, גם בחלק ה'טבעי' שבזה "נעשה לרקיע סמוכות", וגם בחלק ההשגחה שבזה "נטלו ע"ז ונתנוהו בראש המגדל, אמרו- אם גוזר הקב"ה עלינו גזירות, יהיה כנגדו ומעכבו". ובכך הפקיע מהם נמרוד את היראה מהקב"ה. וכך- לא פחדו לשוב לחטאיהם מלפני המבול, ששרשיהם התחילו בדור אנוש.

נכון שבכדי להמשיך את העברות שמלפני המבול, הם הרשיעו עוד יותר מהם, וכמו שביארנו בגליון 25, אבל מכיוון שהכל התפתחויות של הטעות מדור אנוש, הרמב"ם לא ראה צורך להאריך ולפרט דברים שאינם נצרכים להבנת הלכות ע"ז.

לכבוד כותבי העלון 'צדיק באמונתו יחיה'

רציתי להודות לכם על העלון. בגלל שמרגישים שאתם משקיעים כדי שכל דבר יהיה מדויק, חשבתי שכדאי יהיה להעיר על משהו שניתן יותר לדייק.

בעלון 25 כתבתם שדור אנוש, טעו בע"ז כי חשבו שכך רצון ה', וכמש"כ הרמב"ם: "טעותם וכסילותם, שמדמין שזה ההבל רצונך הוא" - ואמרתם שלעומתם דור הפלגה באו למרוד בקב"ה, ולא חשבו שמה שהם עושים, זה רצון ה'.

רציתי להעיר שרבינו הגדול רש"ר הירש כתב אחרת (בראשית י, ט):

... "לפני ה'" איננו רומז בשום מקום, שנעשה דבר בניגוד לרצון ה'. היפוכו של דבר: הוא מתייחס תמיד לדבר, שרצון ה' מתקיים בו. ... וכן הדבר גם כאן: נמרוד היה גבור ציד "לפני ה'". הוא קיים את ה"דת" והלך "בשם ה'" ועשה את רצון האל; וזה שיא ההשחתה שבפרשת נמרוד.

שם ה' - אם יובן כהלכה - מעניק שחרור ושויון לכל אדם; בו יתנהגו הכל עם הכל במידת הרחמים והחסד; ושם זה טרם נשתכח מן הלב. ועתה, נמרוד החל לשעבד את הבריות ולדכא אותם "בשם ה'". הוא היה הראשון, שניצל שם שמים לרעה; הוא הסוה את העריצות בהילת קודש של רצון ה', ודרש בשם ה' הכרה בשלטונו. ...

הרב הירש מדבר על השימוש של נמרוד בשם ה' לצורך שלטונו. אבל נ"ל שהדברים נכונים גם למה שאמרו חז"ל שבפסוק זה נאמר שנמרוד המריד את כל עולם נגד הקב"ה.

כמה שזה נשמע לא נורמלי- את ההמרדה הזו - הוא עשה בשם ה'. את הטענה שאם הקב"ה גוזר גזירה, הע"ז תבטל אותה, הוא אמר שרצון ה' מתקיים בזה. כנראה שהוא אמר שהקב"ה רוצה שיבטלו את הגזירות שלו, וכשמבקשים מהע"ז שתבטל את כל הגזירות, הקב"ה מרוצה מזה. ואת זה חז"ל כינו מרידה בקב"ה, אבל זה היה "לפני ה'".

ושוב תודה רבה על הדברים החשובים שאתם כותבים מדי שבוע

נתן גולדשמידט

כל מצוותיך אמונה

מצות אחדות השם

אחדות במציאות

מד. עיקר הכוונה בזה שאחדות ה' הינה אחדות מסוג אחר לגמרי, שאינו קיים באף מציאות ובאף כוח אחר, דהיינו שה' אחד במציאות, באחדות גמורה. ופירוש הדבר, שבשונה מכל המציאויות האחרות, שגם אם הן אחד, הן גם מורכבות. מציאות ה' הינה אחדות מסוג שונה, אחדות שאין בה חלקים כלל[1].

מה. ביאור דברים אלו, כי הנה לפעמים אנו אומרים 'אחד' על דבר שמורכב מחלקים שונים, ובהתחברותם או הרכבתם יחד, נעשים לאחד. לדוגמא, ארון שמורכב מחלקים רבים, הנה בהתקבצם יחד לארון, אנו קוראים לו ארון 'אחד'. כמו"כ האדם מורכב מאיברים שונים והוא מוגדר כאדם 'אחד'. וכן גם נפש האדם מורכבת מכוחות שונים והיא מוגדרת כנפש 'אחת'. כל אחדות כזו, נקראת "אחדות מורכבת", ואצל הקב"ה לא שייך חלקים כלל[2].

---

1. רמב"ם יסודי התורה א, ז.
2. דרך ה' א, ה.

הערות / הארות / הנצחות / קבלת הגיליון מידי שבוע: 9414655@gmail.com
לתרומות בנדרים פלוס/פון > חיפוש קופה > צדיק באמונתו יחיה > מספר מוסד 11694